

Informe-memòria de la campanya de prospeccions a la conca del Mediona-Riudebitlles

Jordi Estévez, Gerd Weniger

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

INFORME-MEMORIA DE LA CAMPANYA DE PROSPECCIONS A LA CONCA DEL MEDIONA-RIUDEBITLLES

En la campanya de 1990 s'han seguit tres línies d'actuació.

1) S'ha continuat el reconeixement extensiu per tota la banda nord de la conca del Mediona. Aquesta acció tenia com a objectiu fer una verificació dels grans trets de la configuració geològica del terreny i per tant de la possibilitat d'existència de jaciments arqueològics paleolítics. D'altra banda, com a continuació del treball dut a terme en les campanyes anteriors, lligar aquesta tasca amb la de localització de possibles àrees font per les matèries primeres lítiques.

Així doncs, tenim una perspectiva global de la zona compresa entre La Llacuna i Sant Quintí. Aquí hem vist la possibilitat d'existència de petits jaciments en abrics-cova en el Muschelkalk i Bundsandstein especialment a mitjana alçada en la part del riu compresa entre Mediona i Sant Quintí. Veure mapa 1:50.000 S.G.E. 35-16 (4190 cuadrado NS93/92 -WE84/88).

2) S'ha realitzat una primera aproximació a la prospecció intensiva en la part de la vall compresa entre el jaciment de Mediona I i el final del casc urbà de Sant Quintí. Aquesta tenia com a objectiu una aproximació a les possibilitats de la zona així com a les tècniques a emprar en la propera etapa del treball que durem a terme a partir d'ara. En aquest context s'han localitzat diversos punts d'interès.

Mediona II

Aquest ja s'ha esmentat breument en l'informe de Mediona I. Al l'oest de la terrassa de Mediona I, el que correspondria en una quadriculació global al quadrat M180, es va realitzar un sondeig exploratori(fig.1). En ell es varen posar de manifest una sèrie de sediments holocens.

En el perfil (fig.2) es veu, sota un paquet llimós d'un metre quaranta de gruix, un horitzó amb traces d'una ocupació prehistòrica. Aquest ha donat restes de ceràmica (fig.3), molt probablement neolítica, i fragments de sílex, relacionats amb una zona cremada amb profusió de restes de carbó. Els carbons han pogut ésser determinats com pertanyents a *Juglans* y *Quercus ilex*, la qual cosa recolza la datació holocena del paquet sedimentari i de la ocupació humana. Una primera aproximació geomorfològica fa pensar en una relació

d'aquesta sedimentació amb la formació d'una última terrassa, la més baixa, del riu, que també aflora en la part actualment retallada directament pel riu sobre la formació de Les Deus. S'han agafat mostres per la datació radiocarbònica i de termoluminiscència, que estan pendents de resposta.

Pou

Per tal d'apropar-nos a la història geomorfològica d'aquest lloc concret vàrem fer una baixada al pou existent al final de la terrassa de Mediona I. Aquest ens proporcionava una bona estratigrafia de més de 22 metres de tot el possible reompliment de la vall, doncs empalma en la part baixa amb l'actual nivell freàtic que té sortida per les immediates Deus.

Després d'aquesta feina es pot suposar que al llarg de la paret calcària existí una terrassa i peu de vessant würmians que en el decurs dels conreus i de l'aterrassament va ésser parcialment desmantellada i parcialment reforçada per a la construcció de la paret de vinya. A l'oest, on la terraça s'ajunta amb el nivell inferior, no existeixen aparentment ja els nivells würmians. Per davant de la terraça würmiana es diposità la terrassa holocena recent. Segons l'estratigrafia del pou, sota un reompliment de 2,5 metres de potència holocènica, hi ha una banda de travertins de 14 metres de gruix. Aquest estrat és molt possible que continui tot per sota del fons de la vall, doncs a més de l'imponent perfil que es pot apreciar en la zona dels espadats, sobre de Les Deus, hi han referències del travertí trobat en el decurs de feines agrícoles en la vinya inferior, en les quals es trobà travertí a 2-3m de profunditat.

Mediona V

Dins el pinar a la marge dreta del riu i en un nivell lleugerament per sobre de la terrassa Mediona I trobarem l'entrada a una cova-galeria totalment colmatada en els dos extrems. S'accedeix a ella des d'un forat de percolació obert en el sostre de la dita galeria. La part practicable d'aquesta, amb un fort pendent cap el fons de la vall, tindrà uns quatre metres de llargada i un màxim de metre cinquanta d'alçada. Els dos extrems estaven colmatats per sediments argilosos i blocs despresos del sostre. Per la banda inferior hi havia una escletxa que marcava la continuïtat del sistema càrstic, però que era completament impracticable. En superfície del paquet argilós només eren perceptibles restes de fauna subactual, però en els camps

inferiors, en superfície es pogueren recol·lectar abundants restes d'indústria lítica, pel que no descartem la possible existència d'una sortida inferior actualment cegada.

Passat el pont que du al Molí Blanc, a l'altra banda de Ca l' Hortolà en una sèrie de terrasses de vinya recolzades sobre un aflorament de travertí orientat cap a l'Est (Ortofotomapa 1:5000 San Quintí de Mediona: 419-7/2 ref. 4.590.729-388.5/389.0) es trobaren nombroses restes d'indústria lítica no situable cronològicament.

Confluència del torrent de Can Gallego i el Mediona:

La confluència dels dos cursos d'aigua forma una mena de triangle en el cim del qual hi ha una formació travertínica que ha estat retreballada i tallada pels dos rierols. Aquests travertins han conformat veritables abrics dels quals vàrem analitzar dos punts.

Can Costella.

En la finca amb aquest nom, que ve a cobrir tota la punta de l'esmentat triangle i sobre la marge dreta del Mediona es trobà una resta d'un d'aquests abrics en el travertí (a uns 15 m. sobre el nivell actual del riu) que conservava un paquet de sediment placat contra el fons de la cavitat i en el tall del qual eren visibles peces lítiques i restes de fauna.

Es va perfilar el tall visible (fig. 4) regularitzant-ho a uns plans en angle recte sagital-frontal per tal d'obtenir un perfil i una avaluació de la potència arqueològica del jaciment. També es perforà un sondeig en la terrassa que hi havia davant fins a una fondària de més de 2 metres.

Aquest petit abric era la resta d'una cavitat probablement molt més grossa que ha desaparegut per l'erosió, però principalment també per les tasques d'extracció de pedra (pedreres) i pels treballs de construcció de terrasses de conreu.

Els dos quadrats excavats (que són part dels 10 m. quadrats que encara hi deuen restar del total del jaciment) varen proporcionar 90 peces coordinables (en menys d'un metre quadrat d'extensió i menys de 0,5m. de potencia) per la qual cosa podem pensar que el jaciment contenia una gran abundància de restes. La major part dels coordinats corresponen a restes de fauna entre la que es trobà fonamentalment conill pero també restes de toro salvatge, cérvol, cabra i algun

carnívor de la talla de la pantera. Però hi havia també altres elements com copròlits. La indústria lítica, (14 peces, entre les que hi ha tres nuclis) molt patinada, es troba concentrada en un nivell molt determinat en la part baixa del reompliment (figs. 5 i 6). Aquí es trobaren també algunes restes de carbons que han pogut ser determinats com pi roig (*Pinus sylvestris*) i teix (*Taxus baccata*) contrastant amb els taxons que hem esmentat per Mediona II.

La disposició de les restes fa pensar en una ocupació alternada entre els humans i els carnívors.

Aquest fet, el tipus de reompliment i les característiques de la indústria fan pensar en una cronologia del Paleolític mig. S'ha tret però una mostra per fer una datació de llumil.luminiscència i una sèrie de datacions Urani-Tori, la qual cosa ha estat possible donat que existien unes capes de precipitació calcítica per sota i per sobre del paquet sedimentari.

El sondeig en la terrassa de davant va donar uns resultats que en certa manera es poden paral.lelitzar amb els de Mediona II. Existia un gran paquet de llims argilosos molt potent i dur en el que es va trobar algun bocinet de ceràmica d'atribució prehistòrica pero indefinible, sota del qual hi havia una estructura sedimentària travertinitzada i lleugerament carstificada. El tipus de sediment i la seva posició fa pensar en l'esmentada terrassa holocena inferior.

Can Querol

A uns centenars de metres al SW de Can Costella sobre el marge esquerra del torrent de Can Gallego es troba un gran abric obert en el travertí. En la terrassa del davant varen aparèixer peces de sílex i restes de ceràmica molt abundants. Els dos sondejors practicats només posaren en evidència uns paquets de sediments remoguts. Una enquesta amb el propietari del terreny ens demostrà que en el decurs dels anys seixanta havia realitzat grans treballs de moviments de terres i de terraplanat amb els quals havia engrandit una antiga terrassa, probablement medieval, treient més d'un metre i mig de gruix de sediments intactes del costat de la paret. Amb la construcció d'unes corts de porcs i d'un abocador s'acabà de destruir el jaciment original. En la paret a l'alçada de la superfície original de la sedimentació, resten petites plaques amb sediments intactes en el que es veuen restes arqueològiques (ceràmica prehistòrica i sílex) demostrant la

destrucció com a mínim d'un possible assentament neolític o poc més recent.

Segons les converses mantingudes amb el propietari es possible que a prop de la paret de travertí i sota les escombreries i la sedimentació recent abocada es conservin encara restes de nivells intactes.

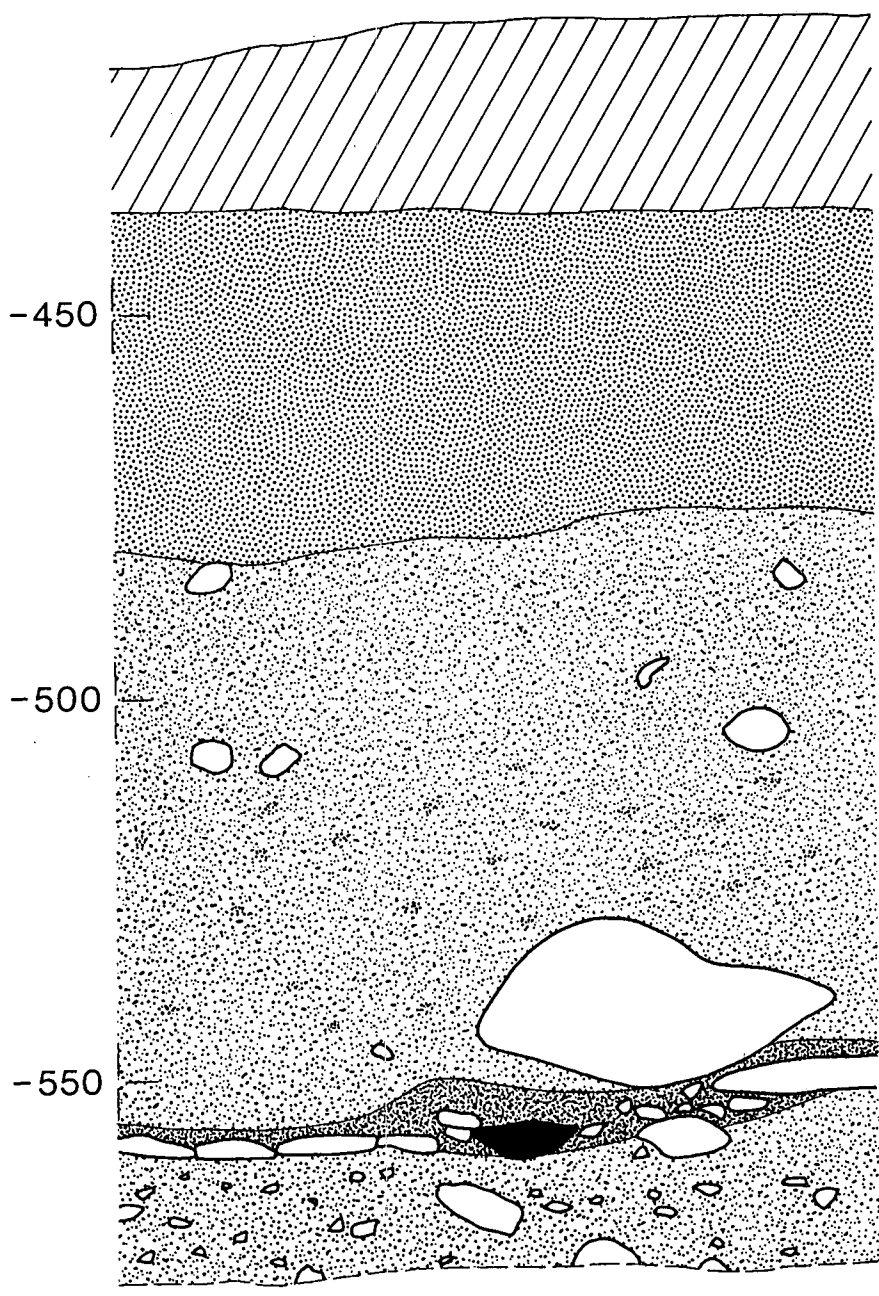
3) Es realitzaren prospeccions molt someres per començar la tasca de donar context geomorfològic complert a la conca del Mediona. Així es varen fer reconeixements cap el W fins a Mont Pedros, en unes formacions calcàries cretàciques, cap el Est fins a l'Anoia a l'alçada de Sant Jaume Ses Oliveres on existeixen formacions possiblement loèssiques i cap el SE fins a la carena de la serralada litoral.

Aquesta feina tenia com a objectiu planificar el *transfer* que es vol dur a terme en la pròxima fase de les prospeccions i que tindrà com a objectiu el situar en un context global de la zona oriental de l'Alt Penedés les formacions de Mediona.

CONCLUSIO

Les prospeccions realitzades fins al moment ens han demostrat que la zona oriental de l'Alt Penedés es una zona potencialment molt important per a la recerca arqueològica paleolítica. El desenvolupament agrícola i industrial de la regió comporta però una gran quantitat de moviments de terres que poden afectar greument aquest possible patrimoni arqueològic, com hem vist en els dos casos de Can Querol i Can Costella. Es necessari i urgent doncs compaginar la recerca amb una actitud preventiva i per tant unificar els criteris científic i de protecció. Aixó ens ha portat a formular unes noves perspectives per a la continuïtat del nostre projecte d'intervenció a la zona.

-400

-600
x0
y100

M 180

x100
y100

Fig.1
Vista del sondeig a Mediona II des del Nord

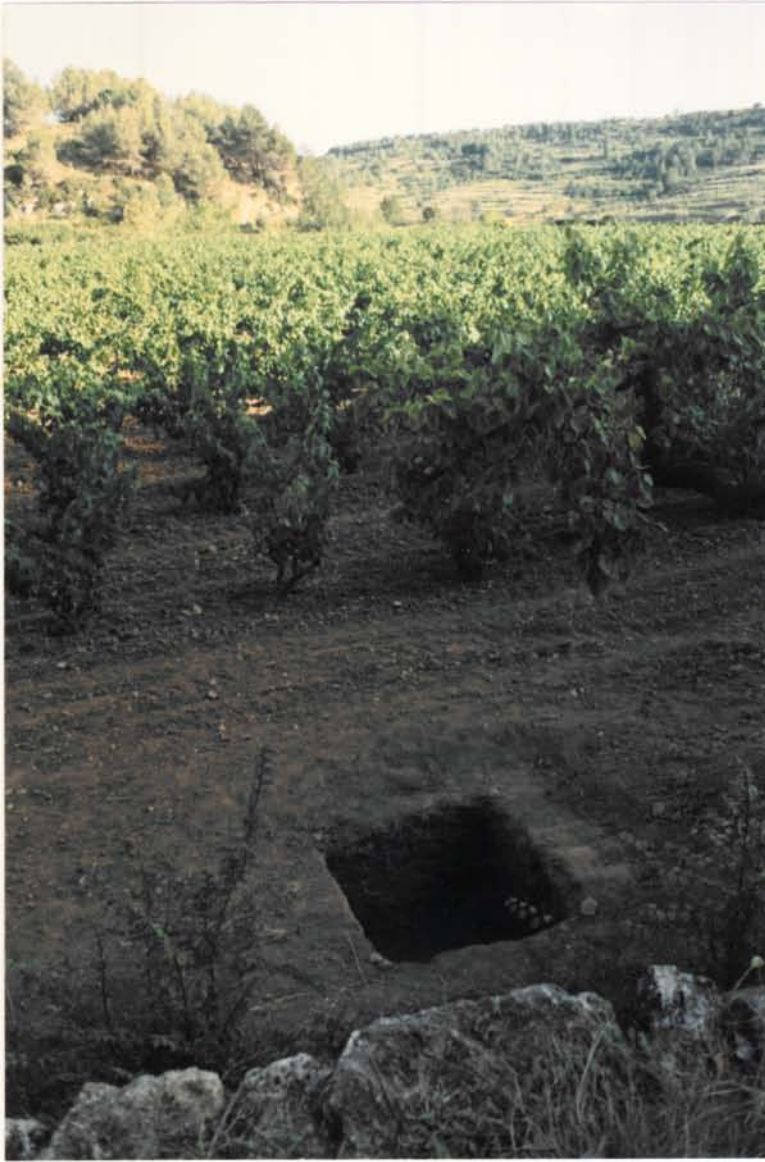

Fig.2

Perfil Nord del sondeig M180 a Mediona II. S'observa el fogar i les restes de ceràmica a l'angle NE

Fig.3
Vista del sondeig de Can Costella

Fig.4
Secció sagital i frontal del refilat realitzat als perfils del jaciment de
Can Costella

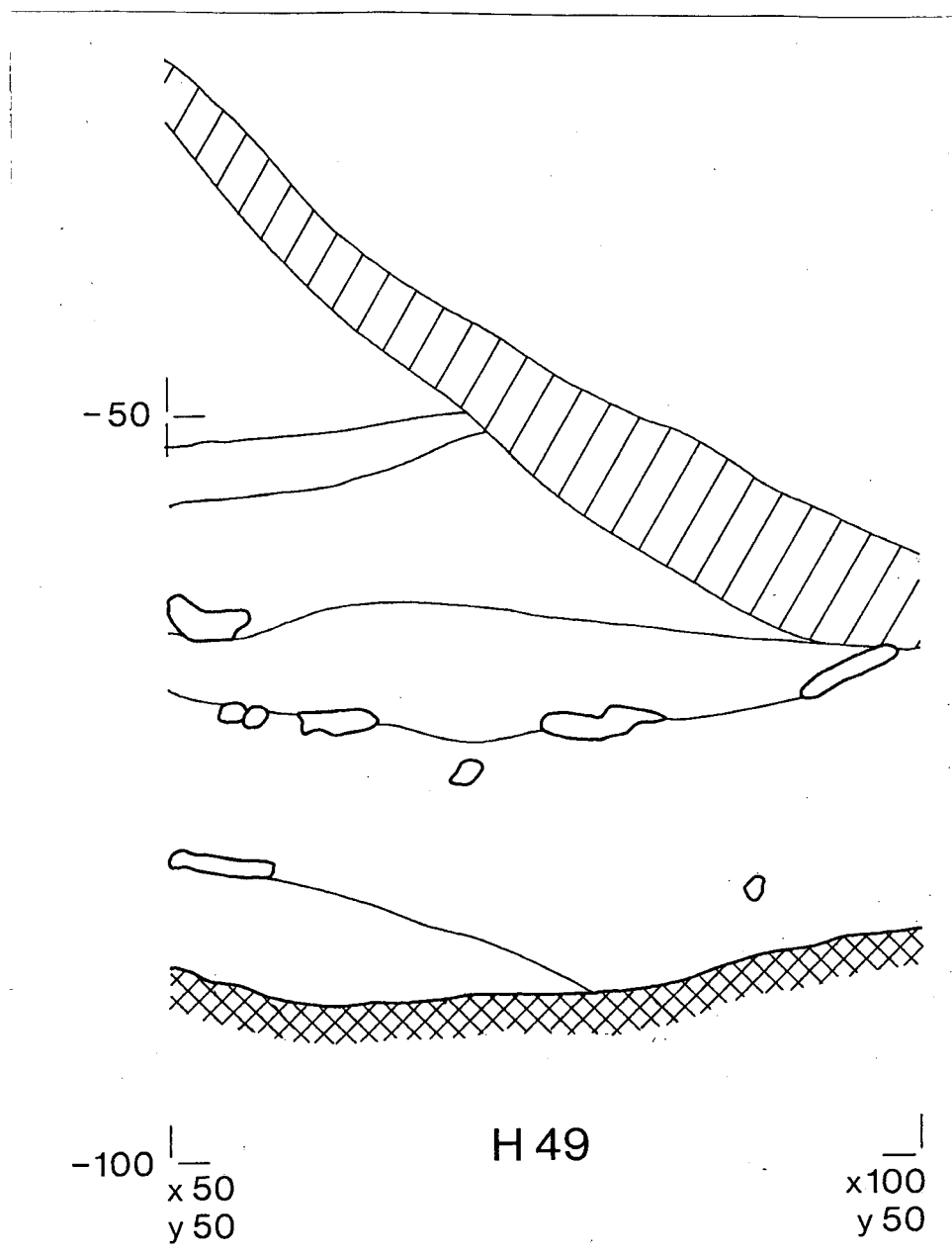

Fig.5
Distribució en planta dels coordenats de Can Costella. En vermell la
industria lítica.

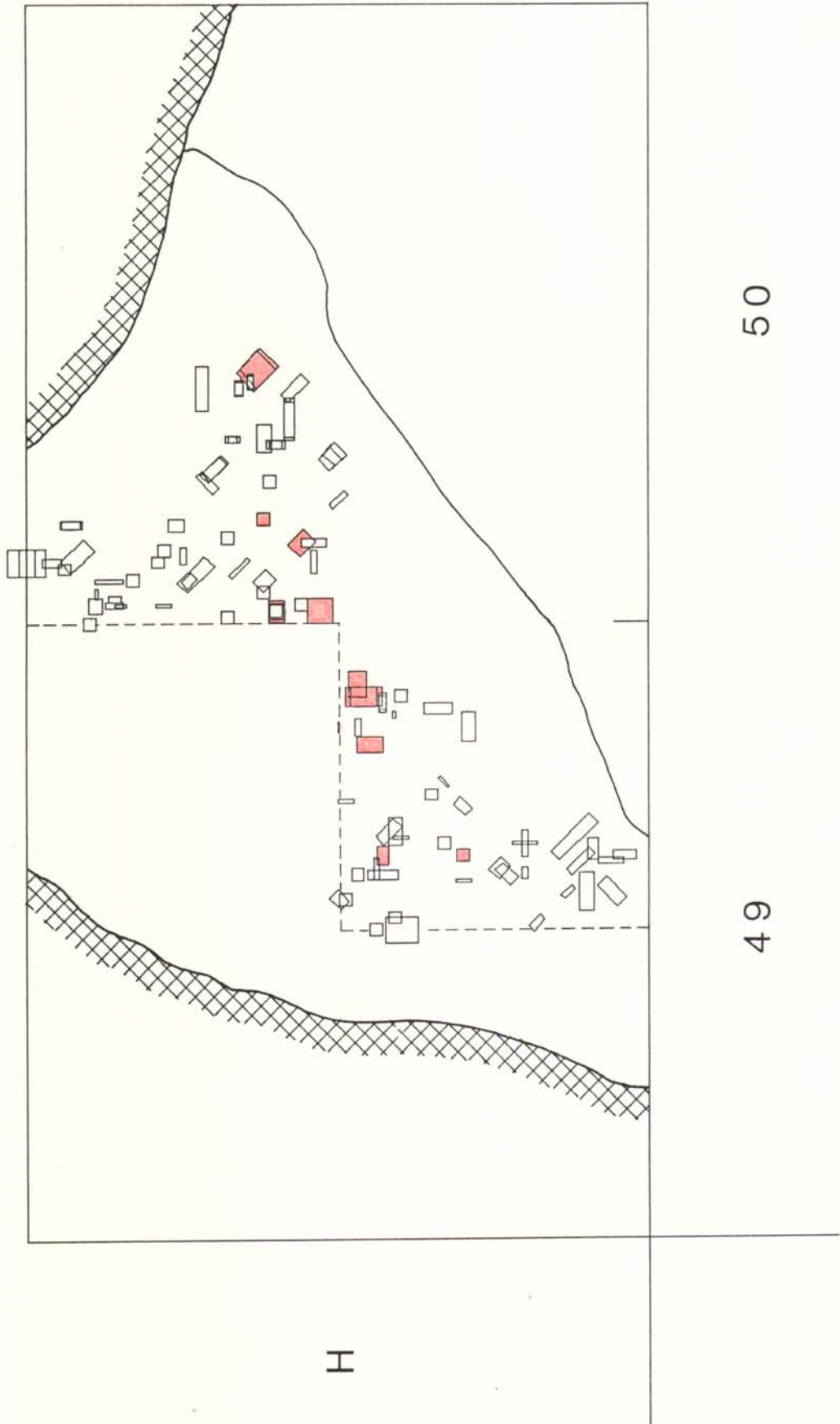

Fig.6
Projecció en perfil dels coordenats de Can Costella. En vermell la
industria lítica.

